

СТАНОВИЩЕ

на доц.д-р Румяна Георгиева (Институт по балканистика с Център по тракология при БАН), член на научно жури по специалността 2.2. за присъждане на образователната и научна степен „доктор”

за дисертацията на **Калин Михайлов Маджаров**, редовен докторант към катедра „Археология” към ИФ на СУ „Св.Кл.Охридски” на тема „Некрополите като извор за културното развитие на Североизточна Тракия в периода VI - III в. пр. Хр.”

Тракийският Североизток е районът с най-много проучени некрополи от I хил. пр.Хр. Нещо повече - племенната територия на гетите е сред малкото области на древна Тракия, където наред с надгробните могили, издигнати за представителите на елита, е регистриран внушителен брой гробове на останалата част от тракийското население. В дисертацията на Калин Маджаров този огромен масив от съществували на едно и също място по едно и също време разнообразни гробни паметници са разгледани като важен извор за културното развитие на Североизточна Тракия през 6-3 в.пр.Хр. Темата е актуална, а работата надхвърля параметрите на обичайното археологическо изследване, като представя известните досега обекти в рамките на културно-историческата и политическа среда, в която те функционират.

Трудът е добре структуриран и има отчетливо формулирани цели, задачи и методи на изследване. Той е изграден от пет глави, заключение, списък на използваната литература, подробен каталог и приложения, които включват 28 карти, 127 таблици 592 илюстрации и 11 хистограми.

Дисертацията на Калин Маджаров предлага нов и различен прочит на регистрираните досега на територията на Югоизточна Румъния и Североизточна България 95 некропола и 1315 гробни съоръжения от изследвания период. В нея могат да бъдат открити няколко важни постижения:

- Анализът на писмените извори, съдържателният политически очерк, етническата и демографската характеристика на изследвания ареал,

предложени в Първа глава на дисертацията („Въведение в проблематиката”, с. 4-24), създават пълноценна основа, върху която се разполагат и разглеждат изследваните гробни комплекси;

- Некрополите, гробните и извънгробните съоръжения са представени в пълнота (Втора глава, с. 25-42), като е направен успешен опит за преодоляване на недостатъците от първичните им публикации и е поставен акцент върху връзката гробище-селище. За всеки от гробовете в 62 от изследваните некрополи аргументирано е предложена точна дата, прецизирана въз основа на диагностични находки, каквито са откритите в тях амфорни печати, рисувани и чернофирнисови гръцки вази, принадлежности към облеклото и оръжие (Трета глава „Хронология на некрополите от Североизточна Тракия през VI-III в. пр. Хр.”, с. 43-142). В бъдеще тази хронология би била от изключителна полза за датирането на керамиката с местен произход, например;
- При проследяване на разпространението на некрополите са обстойно анализирани всички гробни структури и съпътстващите ги съоръжения, както и погребалният обред (Четвърта глава, с. 143-152). Предвид внушителната цифра на изследваните обекти и конкретните гробни/извънгробни контексти, събирането им на едно място, както и детайлната им географска и хронологическа подредба, представляват безспорен успех за труда;
- Изключително ценната за изследването Пета глава („Данни от некрополите за социалното и икономическото развитие на Североизточна Тракия през VI-III в. пр. Хр.”, с.153-192) събира на едно място информацията за пола, възрастта и социалната позиция на погребаните, доказателствата за чуждия етнически произход на част от тях и изведените въз основа на находки от некрополите изводи за икономическите връзки на Североизточна Тракия с останалата част от античния свят. В този дял от дисертацията на Калин Маджаров ясно се поставя проблемът за разглеждането на некрополите като извор за социалната, икономическата и политическата структура на древните

общества, а на погребалната обредност - като отражение на притежавания приживе статут на покойника. Това логично отвежда дисертанта до феномена „богати гробове”, до реконструкцията на една тристепенна, според него, социална структура на гетското общество, както и до „актуализиране на центровете на политическия живот в гетските земи през изследвания период”. Поради безвъзвратно изгубената възможност за анализиране на пола на погребаните в по-рано проучваните обекти, на това място дисертантът прави и полезен опит за систематизиране на основните категории находки, поставяни съответно в мъжки, женски и детски гробове.

Изводите, предложени в труда и в тази част от дисертацията в частност, са поднесени аргументирано и с умерен тон. Напълно естествено обаче те провокират размишления по поставените проблеми и предизвикват редица въпроси: дали заключенията, направени в резултат на обединяването на деца и юноши до 20 години в една възрастова група не са подвеждащи, тъй като се разминават с обичайната за траките практика децата от първа детска възраст да не се погребват в некрополите (с. 26, с. 153, хистограма 10); как се съотнасят едни към други регистрираните в изследвания ареал богати гетски гробове от I хоризонт и разпознатите като „пришълци от степните и гористо-степните райони на Северозападното Черноморие” (с.193-194), погребани в Царевброд, Разград и Белоградец индивиди с висок статут, при положение, че находки със севернопонтийска характеристика (най-вече юзди) от 7-6 в.пр.Хр. се срещат в цяла Северна България; кои слоеве от гетското население всъщност попълват всяка от групите в тристепенната гетска социална стълбица; кога точно процесът на социална и имуществена диференциация в изследвания район довежда до зараждането на икономически потенциал, който позволява и удовлетворява потребността от издигането на големи могилни насипи; дали мястото за погребване на чужденците е в гетските некрополи и т.н.

Авторефератът и приложенията към дисертацията съответстват на съдържанието на труда. Диагностичните находки, показани на табла 1-15 обаче не са видими в изложението и със сигурност щяха да бъдат по-полezni, ако

илюстрираха поне част от гробните комплекси с прецизирана хронология. Една по-грижлива редакция на текста несъмнено щеше да го изчисти от неприятни граматически грешки.

Дисертацията на Калин Маджаров го представя като вече изграден специалист в областта на археологията на древна Тракия. Публикациите на дисертанта по темата на дисертационния труд засилват положителното впечатление от неговата работа. Това ми дава основание да предложа на Научното жури да присъди на Калин Михайлов Маджаров образователната и научна степен „доктор”.

24.04.2013 г.